

01 יוני 2023

לכבוד

שר העבודה, ח"כ יואב בן-צור

ח"כ יצחק פינדרוס

ישראל אוזן, מנכ"ל משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

אלה בר דוד, מינהל תעסוקת אוכלוסיות בזרוע העבודה

א.ג.נ,

הנדון: הנגשת תוכנית הסל הגמיש להורים יחידנים

שלום רב,

בשם הנשים הפונות לעמותת "איתך-מעכי (מעכ) – משפטניות למען צדק חברתי" לרבות אימהות יחידניות הפונות והארגונים שבכותרת, הרינו לפנות אליכם בעניין שבנדון, כדלקמן:

1. עמותת " איתך-מעכי (מעכ) – משפטניות למען צדק חברתי" היא עמותה הפועלת למען זכויותיהן של נשים, נגישותן ומימושן, בפרט למען נשים החיות בשוליים החברתיים והכלכליים של ישראל.

2. סל שעות גמיש היא תכנית מטעם משרד העבודה המסייעת להורים יחידניים (המקיימים משק בית הנשען על משכורת אחת בלבד) להשתלב במעגל העבודה תוך הגדלת היקף המשרה או הלימודים, על מנת לשפר את פוטנציאל ההשתכרות שלהם. התכנית מקנה השתתפות במימון צהרונים, שמרטפות (בייביסיטר), שיעורי עזר וקייטנות לתקופה מוגבלת של 18 חודשים.

3. החל מיום 22.12.2022 הוקפא התקציב המיועד לתוכנית "סל גמיש" והופסקו התשלומים ללא הודעה מוקדמת לזכאיות ולזכאים שכבר משתתפים בתוכנית, וכן נמנעה האפשרות להגשת בקשות חדשות. לאחרונה עוד בטרם העברת התקציב לשנים 2023-2024 במסגרת תקציב משרד העבודה נמצאו כספים, ועל כן ניתן היה להחזיר את התוכנית לפעולה. כמו כן במסגרת העברת התקציב לשנים האמורות התוכנית צפויה להמשיך. מדובר בתוכנית חשובה ביותר, אשר הודות לעדכונה בשנת 2018 ולמאמצים שהושקעו מצד מנהליה – מינהל שילוב אוכלוסיות בתעסוקה בזרוע העבודה – הפכה לכלי אפקטיבי להשתלבות בתעסוקה.

4. הרינו לפנות אליכם בשלוש סוגיות:

א. פרסום דחוף ומיידי של סטטוס הזכאות של נשים המצויות בתוכנית (פרסום פרטני ורוחבי)

- נדרש מתן מענה לנשים שהיו בתוכנית כאשר זו הוקפאה (בין אם החלו לקבל החזרים/מימון ובין אם לאו) וכן הבהרת מסגרת התוכנית מכאן ולהבא (דהיינו כמה המשתתפת עוד תוכל לקבל במסגרת התוכנית).

- פונות אלינו בחודש האחרון נשים רבות המבקשות להבין היכן הדברים עומדים, כאשר גם בידינו לא מצויות תשובות לכך. דומה כי כל חוסר הבהירות נובעת מכך שהתוכנית הוקפאה, ועל המשרד לתת לכך מענה ולייצר אחידות בכל הנוגע למידע בסוגיה זו.
- אנו מוצפות בפניות של נשים שאינן יודעות מה מצב שארית הזכאות שלהן, בשל ההקפאה. כך לדוגמא נשים שבעת הכניסה לתוכנית היו זכאיות אך מאז השתנה מצבן (ילדיהן עולים כעת או עלו לכיתה ה', ילדיהן הוצאו מחוגים והדוגמאות עוד רבות).

ב. מתן אפשרות שווה והוגנת להגשת בקשה לזכאות לזכאיות חדשות

- ממפעילי התוכנית נמסר כי התוכנית תפתח החל מתחילת חודש יוני להגשות חדשות וכי קיימת מגבלה תקציבית אשר לא תאפשר לכל הזכאיות (בהתאם לתנאים המפורסמים בנוהל) להיכנס לתוכנית. אנו דורשות את הגדלת התקציב הייעודי לתוכנית.
- אנו מבקשות לדעת מה גובה התקציב הייעודי לתוכנית והאם התקציב יועד לתוכנית עצמה או למספר תוכניות שונות. ככל שאכן קיים תקציב מוגבל, יש לתכנן כיצד יחולק מראש וכיצד יוכל להגיע לאוכלוסייה הזקוקה לו ביותר. נבקש כי התכנון יהיה שקוף וידוע, וחלילה לא בשיטה שבה רק המגישות הראשונות יזכו לקבלת התוכנית השנה.
- נקיטה בשיטה בה הקודמת זוכה, מדגישה אף את הקושי בדרישת אימות החתימה (ראו פירוט בהמשך), שכן רק מי שבאפשרותה להגיע בזריזות, או שיש לה קשר ישיר, לעו"ד, תוכל להגיש במהרה את הטפסים. ממילא עבודה בצורה מודעת עוני דורשת לאפשר שהות ברורה, תחומה, שקופה וידועה מראש לכל מי שמעוניינת להשתתף בתוכנית.¹

ג. הנגשת התוכנית לאוכלוסיות הנזקקות לה ותוך כך ביטול הדרישה לאימות החתימה בפני עו"ד

- על מנת להגיע לאוכלוסייה הנזקקת ביותר לתוכנית יש צורך בהנגשתה, וזאת ביתר שאת כאשר ישנה מגבלה תקציבית הדוקה במסגרתה מתחדד הצורך להגיע לאוכלוסיית היעד.
- מבדיקתנו עולה כי דרישת אימות החתימה לא מופיעה בנוהל ההפעלה של התוכנית או בחוק, ובאופן כללי דרישה זו הינה חריגה יחסית לתוכניות אחרות.
- דרישת אימות חתימה אינה מעלה או מרידה מהחשש של קבלת התוכנית גם במקרה של אי-עמידה בתנאים. ישנן דרכים אפקטיביות אחרות לעשות זאת, כמו הצהרה פרונטלית בזום בפני איש או אשת קבלת קהל מטעם התוכנית.
- דרישת אימות חתימה מסרבלת את ההגשה לתוכנית ומונעת מנשים מראש להגיש בקשה לתוכנית בפרט אלו הזקוקות לה ביותר המצויות בין כה במצב של "הישרדות" יומיומית. **הרי שאלו הנשים שהכי זקוקות לקבלת הסיוע במסגרת התוכנית.** בהקשר זה ראו את דברי שתיים

¹ לסקירה היסטורית על התפתחות מדיניות הרווחה במדינת ישראל ביחס לאנשים החיים בעוני בכלל, ובתחום המענים לצרכים החומריים של אנשים החיים בעוני בפרט; ועל המקום של הפרדיגמה עבודה סוציאלית מודעת-עוני בתוך ההתפתחות ההיסטורית הזו, ר' נייר המדיניות: גל ג', קרומר-נבו מ., מדהלה, ש. וינאי, ג. (2019). סיוע חומרי לאנשים החיים בעוני: סקירה היסטורית ומגמות נוכחיות. נייר מדיניות 02: 2019, כפי שהתפרסם באתר של [מרכז טאוב](http://www.itach.org.il), בעמ' 19-4.

הנשים שפנו אלינו רק בשבוע האחרון לצורך אימות חתימה: "אני חושבת שזה [אימות החתימה] מגביל מאוד נשים או מונע מהם להגיש את הבקשה". "היה לי מורכב כל כך אימות חתימה את יודעת שקבענו ובטלתי מספר פעמים את הפגישה לאימות. החיים לבד מאתגרים ומקשים למצוא הזדמנות לטפל בכל מה שיכול לעזור. עד שיש עזרה מדהימה כזו. זה נתקע הרבה זמן בגלל האימות וסרבול מאד".

- פרדיגמה של עבודה מודעת עוני כוללת היבטים שונים, ביניהם "ההיבט הפרקטי" במסגרתו יש לפשט את אופן מיצוי הזכויות. דרישת אימות חתימה מהווה חסם לאוכלוסייה זו.

5. אנו דורשות:

- יצירת קשר ישיר, מידי ופרטני לנשים שהשתתפותן בתוכנית כבר אושרה, אך נעצרה בעת הקפאתה והבהרת המצב האישי של כל אחת מהן כרגע – דהיינו קבלת התקצוב רטרואקטיבית על החודשים בהם התוכנית הוקפאה וגובה הזכאות שנותרה.
- תקצוב התוכנית כך שתוכל לקלוט את כל הנשים הזכאיות.
- יישור קו בכל המדיות לגבי מועד הגשת הבקשה החדשות לתוכנית.
- להנגיש את התוכנית תוך ביטול הדרישה לאימות חתימה ויצירת מנגנון אחר אשר ישמור על התוכנית מותאמת לאוכלוסיית היעד תוך מניעת שימוש לרעה.

6. נודה לתשובתכם המהירה ופתיחת ההגשות החדשות אחרי קבלת מענה, והכל כדי ליצור שקיפות.

בכבוד רב,

תמר בן דרור, עו"ד איתך מעק משפטניות למען צדק חברתי

העתקים:

הרשות לקידום מעמד האישה

הנהלת התוכנית